

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Aktiv for fremskridtet

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1973

Emne: Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

[Aktiv for fremskridtet](#) 3

[Aktiv for fremskridtet](#) 4

[Aktiv for fremskridtet](#) 5

[Aktiv for fremskridtet](#) 6

[Aktiv for fremskridtet](#) 7

[Aktiv for fremskridtet](#) 8

[Aktiv for fremskridtet](#) 9

[Aktiv for fremskridtet](#) 10

[Aktiv for fremskridtet](#) 11

[Aktiv for fremskridtet](#) 12

[Aktiv for fremskridtet](#) 13

[Aktiv for fremskridtet](#) 14

[Aktiv for fremskridtet](#) 15

[Aktiv for fremskridtet](#) 16

[Aktiv for fremskridtet](#) 17

[Aktiv for fremskridtet](#) 18

[Aktiv for fremskridtet](#) 19

[Aktiv for fremskridtet](#) 20

[Aktiv for fremskridtet](#) 21

[Aktiv for fremskridtet](#) 22

[Aktiv for fremskridtet](#) 23

[Aktiv for fremskridtet](#) 24

[Aktiv for fremskridtet](#) 25

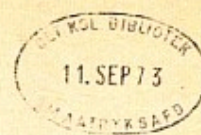
[Aktiv for fremskridtet](#) 26

[Aktiv for fremskridtet](#) 27

[Aktiv for fremskridtet](#) 28

aktiv for fremskridtet

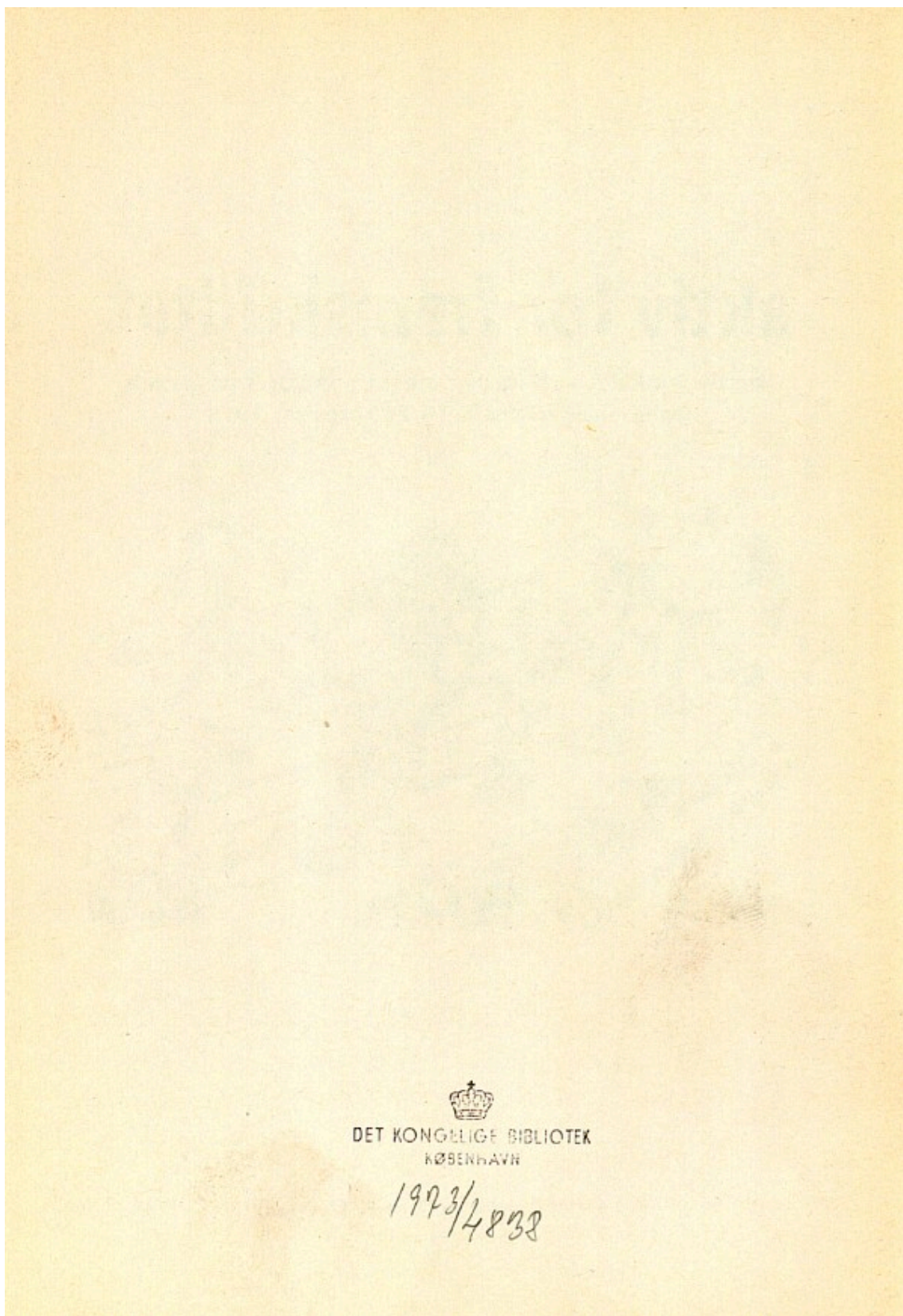
Socialistisk Folkepartis faglige program, vedtaget på partiets
faglige delegeretmøde 18/19 november 1972

SOCIALISTISKE PUBLIKATIONER / UDSENDT AF SF FEBRUAR 1973 / OPLAG 40.000

SP-tryk, 55 70 11

Aktiv for fremskridtet

INDLEDNING

Med dette programskrift har SF efter mange års debat opfyldt et stort behov blandt fagligt interesserede i og udenfor partiet.

Programmet er ingen beskrivelse af, hvordan vi ønsker det danske samfund indrettet i en fjern fremtid, men det er i sit indhold målrettet mod dette samfund – det socialistiske.

Udgangspunktet for debatten har været en analyse af det danske samfund, og de enkelte programpunkter skal derfor bedømmes som en realistisk vurdering af, hvad der kan opnås indenfor en tiårig periode, såfremt SF fortsat øger sin indflydelse på såvel det faglige som det politiske plan.

Den kritik, som enkelte steder i programmet rettes imod dansk fagbevægelse, skal opfattes som en positiv kritik. SF ønsker på ingen måde at svække dansk fagbevægelse, tværtimod. Kun ved at organisere os opnår vi den styrke, der er nødvendig for at ændre radikalt på vore arbejdsvilkår. Kritikken er derfor mere et udtryk for, at fagbevægelsen hen ad vejen kan svækkes til en tandløs organisation, og at SF ønsker at modvirke en sådan udvikling.

Mulighederne for programmets gennemførelse er ikke alene et spørgsmål om den politiske stilling i folketinget, men i lige så høj grad et spørgsmål om aktiviteten på arbejdspladserne. Kun derved opnår vi at lægge det nødvendige pres på vore faglige og politiske ledere.

En stor usikkerhedsfaktor ved udarbejdelsen af programmet har været de vilkår, dansk fagbevægelse vil komme til at arbejde under i fællesmarkedet. SF har stærkt modarbejdet denne tilslutning og vil derfor i sin praktiske politik søge at afbøde de uheldige virkninger, EF-medlemskabet vil have for de danske lønmodtagere.

SFs faglige landsudvalg

FAGBEVÆGELSEN OG SAMFUNDET

SF vil arbejde for

- en udbygning af arbejdsmarkedslovgivningen
- genskabelse af fagbevægelsen som kamporganisation

Allerede hverdagens faglige problemer viser, at fagbevægelsen ikke arbejder i et tomrum. Samfundet – dvs. lovgivningsmagten – har lagt visse rammer for dens virke og har gennem anden lovgivning reguleret arbejdsforholdene og forskellige sociale forhold i forbindelse hermed. Man kan nævne lovene om arbejdsretten og mæglinginstitutionen, ferieloven, lærlingeloven, funktionærloven, arbejdsformidlingsloven, medhjælperloven, arbejderbeskyttelsesloven, arbejdsløshedsloven, sygeforsikringsloven osv.

Hvis man ser på alle disse love, er det indlysende, at arbejderne ikke kan være principielt modstandere af enhver lovgivning om arbejdsmarkedets forhold. Næppe nogen lønmodtager drømmer om at få afskaffet arbejdsløsheds- eller arbejderbeskyttelsesloven, men forlanger tværtimod, at fagbevægelsen skal ståe efter at få dem gjort bedre.

Socialistisk Folkepartis stilling til samfundets – lovgivningsmagtens – indgreb i og regulering af arbejdsforhold er simpelthen afhængig af de pågældende loves klassepolitiske indhold og sigte.

Samtidig må den del af lovgivningen, som umiddelbart regulerer fagbevægelsens virke, og som i dag lægger snærende bånd om den, enten afskaffes eller ændres i demokratisk retning, så fagbevægelsen kan opnå maximal slagkraft

FAGBEVÆGELSEN OG SOCIALISMEN

SF vil arbejde for

- afskaffelse af privatkapitalismen
- en retfærdig fordeling af produktionsresultaterne
- en menneskelig tilværelse på arbejdspladserne
- indførelse af socialisme på den danske virkeligheds grund

Trods den rigdom, som den tekniske udvikling har bragt os, er det ikke lykkedes at ændre ved fordelingen af rigdommen.

Fagbevægelsens opgave i et kapitalistisk samfund af den type, vi har i Danmark, er at forsvare lønmodtagernes interesser på alle samfundsøkonomiske opgaver, hvilket er det samme som at kæmpe for et virkeligt økonomisk demokrati og for den størst mulige realløn.

Kampen drejer sig altså ikke alene om arbejdets pris – lønnen – men også om lønnens købekraft. Derfor må fagbevægelsen også interessere sig for politik i almindelighed. Prisen på boliger, skattetrykket og dets fordeling på direkte og indirekte skatter, osv. – alt dette er med til at bestemme lønnens købekraft og kan ikke være fagbevægelsen uvedkommende, hvis den skal afværge alle angreb, der sigter på at undergrave lønmodtagernes eksistensgrundlag eller forringe deres real-løn.

Dette er imidlertid ikke nok. Kampen skal ikke kun dreje sig om at bevare status quo. Dens mål er også at sikre lønmodtagerne en stadigt voksende andel af de værdier, som skabes gennem arbejde og produktion. Broderparten heraf tilegner kapitalisterne sig i form af merværdi.

Men det er hele folket, og ikke kun nogle få kapitalister, som gennem samarbejde skaber alle materielle og åndelige værdier. Helt afgørende i den materielle produktionsproces er arbejderne og teknikerne. Man kan bare forestille sig, at man skulle undvære dem – så ville al produktion og alt samfundsliv gå i stå. Men hvad ville der ske, hvis aktionærer og andre kapitalister forsvandt? I hvert fald intet til skade for produktion og samfund.

Tiden må derfor nu være inde til, at fagbevægelsen med hele sin styrke sætter sine kræfter ind for en ændring af det bestående samfunds karakter. Socialismen som samfundssystem må sættes på dagsordenen. Tiden er inde til virkeligt gennemgribende samfundsfundsvæltende reformer – reformer, der indebærer en retfærdig fordeling af produktionens resultater – uden kapitalister.

Socialismen kan ikke tilkæmpes alene ad faglig vej. Hertil kræves også en politisk indsats. Fagbevægelsen og arbejderpartierne må arbejde intimt sammen – kun på den måde opnår arbejderklassen sin fulde styrke og bliver i stand til at ændre samfundet fra bund til top.

Vel er "samfundskagen" vokset, men arbejdernes andel er stort set den samme som for 50 år siden. Til gengæld er tempoet, ved hjælp af akkordsystemer og rationalisering, skruet op på et niveau, hvor lønnen slet ikke står mål med indsatsen.

Det er derfor heller ikke SFs mål, at arbejdernes lønandel skal øges ved hjælp af akkordsystemer, men derimod ved indførelse af økonomisk og industrielt demokrati, som overgang til socialistiske produktionsformer.

En stor del af arbejderbevægelsens faglige og politiske ledere lever stadig med teorien om en udvikling, der langsomt vil føre os frem mod det socialistiske samfund. På det grundlag har dansk fagbevægelse placeret sig som samarbejdende partner med kapitalen og har dermed forladt rollen som kamporganisation.

Selv om SF principielt bekender sig til den demokratiske løsning af samfundets problemer, må det også erkendes, at demokratiet ikke findes i produktionslivet, og at udgangspunktet for den faglige aktivitet derfor må blive en anden end det, som det borgerlige demokrati giver os.

Det er derfor nødvendigt, at fagbevægelsen ændrer karakter og kampmetoder. Tilliden mellem medlemmer og ledere er svindende, og navnlig ungdommen synes kritisk overfor den holdning, som arbejderbevægelsen hidtil har indtaget. Det at organisere sig skal ikke blot være en tradition og en arbejdsløshedsforsikring, men virkelig være en trussel mod kapitalismens magt.

FAGBEVÆGELSENS STRUKTUR

SF vil arbejde for

- en demokratisering af fagbevægelsen
- større forhandlingsret på lokalt plan
- industriforbund

Målet for en strukturreform af dansk fagbevægelse må være at skabe en organisationsform, som øger medlemmernes demokratiske indflydelse og derved styrker fagbevægelsen i dens kamp for stadigt bedre livsvilkår for sine medlemmer. Den nuværende struktur, som stammer fra småhåndværkets og laugenes tidsalder, svarer ikke på nogen måde til nutidens krav.

Kravet om en demokratisering af fagbevægelsen har som mål at skabe en aktiv, socialistisk bevidst medlemsmasse; strukturændringer er nødvendige for at modvirke medlemmernes fremmedgørelse overfor egne organisationer og for at skabe kortere og bedre forbindelse mellem bund og top. Derfor skal det grundlæggende princip for nydannelser på det organisatoriske område være: decentralisering i toppen og lokal centralisering. Der må være direkte valg til alle topposter i LO og i de enkelte forbund.

De nuværende mange forbund må afløses af industriforbund, ved sammenslutning af nærtbeslægtede forbund og fagforeninger.

På det lokale plan – på arbejdspladserne – må fagklubber have en udstrakt forhandlingsret. Derfor må faggrænserne, hvis stærke skel også stammer fra laugstiden, nedbrydes. Hertil kan nye uddannelsesprincipper yde afgørende bidrag.

Først gennem en sådan strukturreform bliver det for alvor muligt at demokratisere forhandlingsapparatet i forhold til LO og at orientere det ikke alene mod det enkelte industriforbund, men også mod den enkelte arbejdsplads, fordi denne så kommer til at udgøre en virkelig enhed.

Den fulde konsekvens er, at forhandlingerne flyttes ned på gulvet i stedet for at svæve oppe i en eller anden fjern institution.

Det får følger for overenskomstafslutningens form og indhold. Overenskomsten kan gives en mere generel ramme-karakter, sådan at de lokale organisationer: arbejdspladserne, får mulighed for at udfylde de generelle rammer og måske under visse forhold gå ud over dem.

Dermed bliver det også muligt for fagbevægelsen at løse opgaver, der rækker ud over den traditionelle lønkamp. Dette kan ikke lade sig gøre uden en strukturreform af fagbevægelsen selv. Det gælder f.eks. kampen for demokratisering af arbejdsforholdene. Effektiv medbestemmelse på arbejdspladserne forudsætter, at de ansatte på en given arbejdsplads udgør en organisatorisk enhed.

I landsmålestok lader tanken om brancheråd, hvor arbejdersiden direkte er med til at styre ikke bare lønudviklingen, men også investeringerne og produktionen, sig kun realisere, hvis lønmodtagerne er organiseret i nogle få industriforbund eller – som en overgangsform – i branchegrupper.

Derfor går demokratiseringen af fagbevægelsen, aktiviseringen af dens medlemmer og den effektive indsats for medbestemmelse på arbejdspladsen og i erhvervslivet over en strukturreform, med skabelse af industriforbund og – inden for disses rammer – forholdsvis selvstændige arbejdspladsorganisationer. Hvis man ikke ændrer strukturen, bliver snakken om demokratisering bare til fromme ønsker og mundsvejr, uanset hvad man finder på at proklamere – og fagbevægelsen vil ikke kunne yde sit bidrag til en socialistisk omformning af vort samfund.

INDUSTRIELT OG ØKONOMISK DEMOKRATI

SF vil arbejde for

- at arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet ophører
- de ansattes fulde bestemmelsesret over virksomheden
- at den private ejendomsret til produktionsmidlerne ophæves
- at den økonomiske gevinst tilfalder virksomheden og de ansatte

Økonomisk demokrati er efter SF's opfattelse et system, hvor al planlægning og styring af produktionen sker i demokratisk valgte organer. Produktionen på den enkelte arbejdsplads skal styres af virksomhedens ansatte i fællesskab. Samordningen af virksomhedernes produktion skal ske i de folkevalgte organer ud fra samfundshensyn.

Først når et sådant system er gennemført, er der mening i at tale om politisk demokrati. Alle politiske beslutninger påvirkes nemlig af, hvad der sker på det økonomiske felt. Det politiske demokrati bliver derfor først virkeliggjort, når også de økonomiske beslutninger træffes på demokratisk vis.

I det moderne samfund ligger den væsentligste del af den økonomiske magt hos de få, der har ejendomsret og fuld råderet over produktionsmidlerne. En anden væsentlig magtklike består af de offentlige og private bureaukratiers topfunktionærer, som kan træffe væsentlige beslutninger uden en effektiv demokratisk kontrol.

De demokratisk valgte organer, såsom folketinget, kan i dag kun træffe beslutninger inden for de rammer, som disse økonomiske magthavere afstikker.

Dette medfører, at profit og væksthensyn sættes i højsædet, mens hensynet til den samfundsøkonomiske helhed først kommer i anden række.

En lang række af samfundets problemer kan føres tilbage til det forhold, at den økonomiske magt udøves uden en effektiv demokratisk kontrol.

Et virkeligt økonomisk demokrati forudsætter, at den private ejendomsret til produktionsmidlerne ophæves, og at der indføres et nærdemokrati. Kort sagt socialisme. Et økonomisk demokrati kan derfor ikke gennemføres i nær fremtid.

Men der kan gennemføres en række reformer allerede nu, som sikrer en ny magtfordeling mellem lønmodtagere og arbejdsgivere.

SF vil angribe de nuværende magtforhold på to planer. Der skal gennemføres en kapitalstyring fra de folkevalgte organer, og der skal indføres demokrati på den enkelte virksomhed, og kapitalgevinsterne skal inddrages, så formuefordelingen og indkomstfordelingen ændres.

Det er en forudsætning for et effektivt demokrati i virksomhederne, at lønmodtagerne får fuldstændige oplysninger om virksomhedens forhold. De ansatte skal have fuld information om virksomhedens egentlige ejendomsforhold, adgang til de interne regnskaber og fuld information om baggrunden for de økonomiske beslutninger.

Den fulde informationsret danner samtidig forudsætning for en udbredt forståelse af de nuværende magtforhold og de motiver, der ligger bag beslutningerne i et kapitalistisk samfund.

Demokrati på virksomheden er ensbetydende med et brud med arbejdsgiverens hidtidige ret til at lede og fordele arbejdet. Denne ret skal overdrages til et virksomhedsråd, som vælges af samtlige virksomhedens ansatte. Det er vort *langsigtede mål*, at virksomhedsrådet skal have *bestemmelsesret* med hensyn til arbejdsforholdene. Bestemmelsesret indebærer, at lønmodtagerne træffer den endelige afgørelse.

Virksomhedsrådet skal have bestemmelsesret i spørgsmål omkring personalepolitikken, arbejdsforholdene (sikkerhedsforhold, produktionsomlægninger, tilrettelæggelsen af arbejdet, rationaliseringer). Men da vi må tage udgangspunkt i de nuværende magtforhold i samfundet, må vi i første omgang kræve, at virksomhedsrådet må have bestemmelsesret i spørgsmål omkring sikkerheden, fordelingen af arbejdet og arbejdsmiljø. Hvad angår ansættelser, forfremmelser og afskedigelser, må virksomhedsrådet have indstillingsret og vetoet.

Man kan gennem lovgivningsmagten tage initiativ til et brud med de nuværende magtforhold ved at sikre lønmodtagerne disse bestemmelsesretter. Men det afgørende for udviklingen er den kampvilje og opbakning, der er til stede i de konkrete konfliktsituationer. Forsøget på selv at skabe sine egne arbejdsbetingelser afhænger i sidste ende af sammenholdet og den politiske vilje på arbejdspladserne.

Men problemerne på den enkelte arbejdsplads kan ikke ses isoleret i forhold til den samlede samfundsøkonomi. Samfundet må kunne styre produktionen ud fra en bevidst politisk planlægning.

Dette skal ske gennem en kapitalstyring, hvor folketinget formulerer de politiske retningslinjer for kapitalformidlingen.

Inden for de rammer, der er fastlagt af folketinget, foretager regionale, demokratisk valgte organer den videre kapitalformidling.

Denne styring skal foregå ud fra det grundsynspunkt, at beslutningerne træffes på så lavt plan som muligt. Dette indebærer også, at de styrende organer til stadighed skal kontrolleres fra neden.

På samme måde må bestemmelsesretten og informationsretten ses i sammenhæng med en demokratisk styring af kapitalen. Således giver styring af kapitalen først virkelig mening, når lønmodtagerne har sikret sig afgørende magt på den en-

kelte virksomhed. Det er ikke tilstrækkeligt at få styret kapitalen ind i et i øvrigt rent privatkapitalistisk erhvervsliv.

I takt med samfundets styring af kapitalmarkedet kan der opbygges et system af offentlige fonds, der medvirker i den nuværende investeringspolitik.

Sådanne fonds kan finansieres ved inddragelse af kapital- og jordgevinster, overskud fra virksomheder og bidrag fra arbejdsgiverne. De skal opbygges som led i en almindelig samfundsstyring af kapitalmarkedet. Og der må samtidig kræves oprettelse af virksomhedsråd.

En ny magtfordeling i samfundets top (kapitalstyring) og i samfundets bund (demokrati på den enkelte virksomhed) er ikke i sig selv lig med socialisme. Men den vil sætte en dynamisk proces i gang, hvor tilværelsen bliver stadigt mere sur for de nuværende kapitalejere.

Dette vil fremme en udvikling i retning af, at kapitalisterne, som kapitalister, dør bort. For det andet kan lovgivningsmagten gennemføre forholdsregler, som reelt ophæver den private ejendomsret til kapitalen. En effektiv og skærpet beskatning af kapitalgevinster er en nærliggende metode. For det tredje vil den faglige og politiske virksomhed, som bestemmelsesretten vil kræve, skabe det politiske grundlag for ekspropriering af den kapital der er tilbage.

OVERENSKOMSTERNE

SF vil arbejde for

- retfærdig dyrtidsordning
- ligeløn for mænd og kvinder
- opdeling i branchevise overenskomstgrupper

Den måde, overenskomsterne forhandles og afsluttes på, har gjort det klart, at en gennemgribende ændring og fornyelse af hele overenskomstsyste­met er nødven­dig, hvis fagbevægelsen skal opnå mere tilfredsstillende resultater. Fornyelsen er en langsigtet opgave, men også under de gældende vilkår er der muligheder, som, rigtigt udnyttet, kan sikre en bedre og mere realistisk løsning af overenskomstpro­blemerne.

Sikring mod udhuling: Lovgivningsmagten er altid tredje part i en overenskomstforhandling, fordi den nårsomhelst kan udhule resultaterne gennem udskrivning af ekstraskatter, højere skatter osv. Derfor skal fagbevægelsen ikke være bange for at inddrage regeringen i forhandlingerne, ligesom landbrugsorganisationerne hver gang går til regeringen for at få sikkerhed for det opnåede resultat. Men fagbevægelsen skal ikke lade sig diktere; den skal forhandle hårdt og må ikke sælge sin aktionsret, heller ikke over for regeringen.

Forhandling med arbejdsgiverparten: Fagbevægelsen bør alvorligt tilstræbe en opdeling af overenskomstområdet i grupper, der hver for sig forhandler og afgør deres egne overenskomster. Sådanne overenskomstgrupper må ikke kunne sammenkædes, når afstemning om resultatet finder sted.

Overenskomsternes form og indhold: De fremtidige overenskomster bør indgås som rammeoverenskomster; en overenskomst for hver gruppe. Overenskomsten bør samle sig om at formulere almindelige retningslinjer for den lokale faglige virksomhed, sådan at forhandlingerne på topplan får det formål at opstille de rammer, som de lokale parter skal udfylde.

Overenskomsten skal først og fremmest angå gruppens fælles problemer og i øvrigt give de lokale parter – virksomhedsledelser, tillidsmænd, klubber og lokale fagforeninger – mulighed for selv at klare problemerne, herunder også lønfastsæt-

telsen. Dette vil også indebære udvidet kompetence og øget forhandlingsansvar for de lokale parter.

Der bør oprettes et overenskomstnævn for hver gruppe, med den opgave at træffe afgørelser i fortolkningsspørgsmål af teknisk og redaktionel karakter – og som endvidere løbende kan forhandle de detailspørgsmål, der måtte blive rejst i overenskomstperioden.

Organisatoriske konsekvenser: Når det foreslås at gennemføre en gruppeopdeling og at give denne en central plads ved overenskomstafslutningen, bliver konsekvensen på længere sigt overgang til industriforbund. En sådan strukturel reform af fagbevægelsen anser vi for rigtig og nødvendig, men indtil videre kan formålet nås gennem gruppeopdelingen.

Styring gennem overenskomster: Branchevis eller gruppevis overenskomstafslutning kan udbygges med industriel styring i brancheråd, hvor investeringer og omkostninger hele tiden holdes under observation. Derved får arbejdersiden en direkte indflydelse på produktionens tilrettelæggelse i landsmålestok, og man sejler tæt op ad en egentlig socialistisk model. Hvis virksomhedsledelsen f.eks. flyttes over i samarbejdsudvalgene, skal arbejdsgiverrepræsentanterne i brancherådet udskiftes med repræsentanter for samarbejdsudvalgene – og så har man noget, der svarer til en model for overenskomstafslutning under socialistiske forhold.

Overenskomsternes varighed: Såfremt det ikke er muligt at opnå garantier mod udhuling eller at opnå andre reformer (f.eks. gruppeoverenskomster, brancheråd) der virkelig kan sikre lønmodtagerne, er 1-årige overenskomster at foretrække, selv om det indbærer samfundsøkonomiske ulemper.

Når reformer med socialistisk sigte er kommet i gang vedrørende samfundets og arbejdsmarkedets forhold, især i form af voksende arbejderindflydelse, og der derved skabes større tryghed og faktiske muligheder for en mere langsigtet planlægning, vil det også være rimeligt at give overenskomsterne en længere varighed.

Lønbevægelighed i overenskomstperioden: Det siger sig selv, at jo længere overenskomsterne løber, desto mere brug er der for at kunne bevæge lønnen i selve overenskomstperioden. Men i øvrigt bør det bevægelige lønsystem indføres overalt allerede i dag. Et særligt "normallønsområde" er både en uret og en unormalitet, som i øvrigt også hæmmer væksten i produktionen.

Uanset køn bør alle lønmodtagere ligestilles inden for såvel time- som akkordløn, dyrtidstillæg og personlige tillæg.

Også avancementsmulighederne må ændres, så der bliver lige muligheder uanset køn.

Formålet med en dyrtidsregulering er at sikre lønmodtagerne en kompensation for stedfundne prisstigninger. I de fleste tilfælde bliver dette formål ikke opfyldt. Kun de højstlønnede grupper med procentvis regulering kan siges at være dækket fuldt ind.

Arbejderne har med et fast ørebeløb kun en dækning der svarer til 50 pct.

Vort krav må være, at samtlige grupper i samfundet får en ensartet regulering, baseret på de faktisk stedfundne prisstigninger.

Tanken om at holde luksusforbruget uden for dyrtidsreguleringen bør overvejes. Dette kunne f.eks. ske ved at regulere indtægter under 50.000 kr. med et højere ørebeløb end indtægter over 50.000 kr. Herefter kunne der igen sættes en grænse ved 80.000 kr., osv. På den måde vil de grupper, der egentlig har det store luksusforbrug, selv delvis bære disse omkostninger.

Hvorvidt disse ændringer kan løses ad overenskomsternes vej er nok tvivlsomt. Reformen bør derfor løses ad politisk vej.

TILLIDSMANDEN

SF vil arbejde for

- fuld tillidsmandsbeskyttelse
- effektiv tillidsmandsuddannelse
- den fornødne frihed til fagligt arbejde

En reform af tillidsmandsreglerne er en omgående nødvendighed for, at arbejdsgiver og tillidsmand kan mødes som ligemænd.

Tidligere har man kun kendt muligheder for beskyttelse af produktionsmidlernes ejere. Disse har, i kraft af ejerforholdet, kunnet frigøre sig for "uønskede" tillidsmænd. En frigørelse, der ikke på nogen måde tog hensyn til arbejdernes valg af tillidsmand.

Arbejderne skal have mulighed for, uden indflydelse fra arbejdsgivere eller organisationer, frit at vælge tillidsmænd.

Så snart en tillidsmand er valgt, skal kun hans kolleger kunne afsætte ham, og han må ikke kunne afskediges.

Det samme skal naturligvis gælde for tillidsmandens stedfortræder og for sikkerhedsrepræsentanter.

Tillidsmanden skal have den fornødne frihed for at kunne opfylde sine pligter. En tillidsmand, der repræsenterer over 100 ansatte, skal være fritaget for manuelt arbejde, også selv om firmaet er opdelt i flere afdelinger inden for sammen geografiske område.

Tillidsmanden skal aflønnes af arbejdsgiveren med gennemsnitsfortjenesten, når han i arbejdstiden deltager i forhandlinger, mæglinger eller faglige kurser og oplysningsvirksomhed, og dette skal ikke berøre hans anciennitet. I forhandlinger ud over normal arbejdstid betales overarbejdsbetaling.

Tillidsmænd og fagligt interesserede arbejdere skal kunne komme på tillidsmandsskoler, som administreres af fagbevægelsen, men bekostes af det offentlige.

Disse forslag til ændrede tillidsmandsregler bør indgå som mindstekrav i overenskomsterne mellem forbundene og arbejdsgiverne.

Hvis ikke forbundene kan sikre disse forhold for tillidsmændene, må SF søge dem gennemført ad lovgivningens vej.

ARBEJDSMARKEDETS RETSREGLER

SF vil arbejde for

- ændring af afstemningsreglerne
- demokratisering af arbejdsretten
- et nyt retsgrundlag
- afskaffelse af bodssystemet
- afskaffelse af sammenkædningsreglerne

Loven om mægling i arbejdsstridigheder: gang på gang, når fagbevægelsen ved en overenskomstfornyelse har følt, at man ikke har opnået et for medlemmerne gunstigt resultat, og derfor er begyndt at tale om at sætte styrke ind, er forligsmandsloven taget i anvendelse.

SF peger i den forbindelse på den hæmning, loven har givet fagbevægelsen. Ved hjælp af en række manipulationer: sammenkædnings- og afstemningsregler samt den ret, forligsmanden har til at udsætte varslede strejker.

SF foreslår derfor en revision af loven efter følgende hovedsynspunkter:

Samtlige bestemmelser i loven, som giver forligsmanden ret til at udsætte iværksættelsen af varslede konflikter, skal inddrages. Det må helt naturligt være de implicerede parter selv, som må afgøre, om det er eller kan være hensigtsmæssigt at udsætte en varslet konflikt.

Sammenkædningsreglerne skal fjernes, og de i loven fastsatte afstemningsregler bør omarbejdes i mere demokratisk retning. SF ønsker, at disse regler alene aftales mellem de enkelte forbund.

Loven om arbejdsretten: Denne lov er vel nok den lov i det danske arbejdsretssystem, som er genstand for den stærkeste debat. Selve arbejdsretten betragtes af mange – både i fagbevægelsen og i arbejderbevægelsens politiske partier – som en ren klassesdomstol.

Denne betragtning hænger sammen med den praksis, retten har udvist i mange sager. Som eksempel kan nævnes de mange urimelige tillidsmandsafskedigelses.

Når en arbejdsgiver har afskediget en tillidsmand, uden at iagttage og overholde aftaler, har arbejderne naturligt nedlagt arbejdet til fordel for deres afskedigede tillidsmand. Samtidig har arbejdsretten idømt de strejkende en bod for brud på aftale, idet arbejderne ikke har iagttaget de værende bestemmelser, som går forud for aktion.

Ved kun at tage stilling til brudene på overenskomsterne, uden hensyn til årsagerne (i dette tilfælde den urimelige afskedigelse) virker dommene med rette som rene klassesdomme.

SFs langsigtede mål er at omforme samfundet sådan, at arbejdsretten bliver overflødig. Partiets principielle standpunkt er derfor, at arbejdsretten skal væk.

Socialistisk Folkeparti vil arbejde for, at arbejdsretten demokratiseres og forvandles fra at virke som en klassesdomstol til at være en domstol, der bygger på ajourført retsgrundlag i overensstemmelse med demokratisk retsbevidsthed.

På denne baggrund foreslås følgende:

Den del af dommerkollegiet, der ikke udpeges af arbejdsmarkedets parter, skal styrkes. Formandsposten skal udvides til et kollegium bestående af tre dommere.

Retsgrundlaget moderniseres. De to hovedorganisationer må ændre grundlaget ved, at en ny hovedaftale ikke omfatter det protokollat, som gør retspraksis til en del af retsgrundlaget; at en ny hovedaftale ikke må sikre arbejdsgiverens ensidige ret til at lede og fordele arbejdet; at norm for regler for behandling af faglig strid ændres således, at konflikternes årsager er altovervejende ved bedømmelsen.

I loven om arbejdsretten må formildende omstændigheder ved uvarslede arbejdsstandsninger indtage en langt mere central plads, så det ikke bliver ulovlighederne i sig selv, men deres årsager, der blotlægges gennem rettens virke, og sådan at en vurdering af årsagerne kan øve stærk indflydelse på rettens kendelser.

Bodssystemet må afskaffes. Det har aldrig virket efter hensigten, men har tværtimod virket stærkt provokerende på de indklagede lønmodtagere. Det bør betænkes, at arbejderne alene gennem selve aktionen mister time- og akkordfortjeneste.

Arbejdsstandsninger, som inden for et døgn varer mindre end en normal arbejdsdag, kan ikke pådømmes af arbejdsretten. Arbejdsgiverne bør pålægges pligt til at forhandle med arbejderne fra konfliktens start.

Grundlovens bestemmelser om retten til at demonstrere med politisk sigte må også være gældende i arbejdstiden.

ARBEJDERBESKYTTELSEN

SF vil arbejde for

- forbud mod nedbrydende lønsystemer
- indførelse af bedriftslægeordning
- fuld beskyttelse af sikkerhedsrepræsentanterne
- begrænsning af natarbejde

Kravet om en effektiv lov til beskyttelse af arbejdernes sundheds- og helbredstilstand, såvel fysisk som psykisk, trænger sig stærkt på. I sådan lovgivning skal kun hensynet til arbejdernes ve og vel tilgodeses, og derfor må rentabilitets- og effektivitetshensyn ikke influere på arbejderbeskyttelseslovene. SF anser som vigtigste elementer i et lovkompleks til arbejderbeskyttelse:

Forbud mod lønsystemer, som virker fysisk og psykisk nedbrydende. Her tænkes især på tidsstudiesystemerne, hvis eneste formål er – i effektivitetens hellige navn – at presse mest muligt ud af arbejderne.

Som princip skal indføres forbud mod natarbejde. Hvor hensynet til almenvellet nødvendiggør natarbejde – f.eks. beskæftigelse ved hospitalsarbejde, transportarbejde o.a. – skal kompenseres ved kortere arbejdsuge og nedsat pensionsalder samt længere ferier. Arbejderne kan ikke tvinges i ændret arbejdsforhold, for så vidt angår skifteholdsarbejde.

Indførelse af bedriftslægeordning på alle virksomheder. Bedriftslægerne vælges af arbejderne og betales af det offentlige. Der skal lovgives for en årlig helbredsundersøgelse, der må være effektiv og med det formål at konstatere sygdomme og begyndende symptomer til sygdomme. Ud fra arbejdslægens journal skal man nøje kunne konstatere, hvilke sygdomme og symptomer der direkte og indirekte kan føres tilbage til den enkelte arbejders arbejdsmiljø.

Alle virksomheder med 5 ansatte og derover skal have sikkerhedsrepræsentanter. Valg af sikkerhedsrepræsentanter sker af og blandt arbejderne, og de er underkastet samme beskyttelse som andre faglige tillidsmænd.

Statens Institut for Arbejdshygiejne skal effektivisere sit arbejde. Staten må frigive midler i nødvendigt omfang til brug for en effektiv forskning af sikkerhedsudstyr og faremomenter – indretninger, maskiner, materialer og situationer.

Arbejdstilsynet skal være sammensat af repræsentanter fra det offentlige og lønmodtagerrepræsentanter. Sager, indanket for arbejdstilsynet, skal – under medvirken af eksperter – behandles på åstedet. Sikkerhedsrepræsentanter beskæftiget på den virksomhed, hvor sagen løber, skal tages med på råd, før sagen afgøres.

ARBEJDSFORMIDLINGEN

SF vil arbejde for

- at fagbevægelsen igen får kontrol over formidlingen
- afskaffelse af tvangsanvisning
- fuld erstatning ved arbejdsløshed

Arbejdsformidlingen må overtages af fagforeningerne – således at forstå at lønmodtagernes organisationer udpeger det personale i arbejdsformidlingen, der udfører den egentlige formidling.

Kandidaterne til stillingerne som arbejdsformidlere forpligtes til at gennemgå kurser i arbejdsformidlings- og socialkundskab.

Arbejdsformidlingskontorerne og disses afdelingskontorer får stillet juridisk, social og anden ekspertbistand til rådighed fra amtsrådet til sikring af, at de arbejdssøgende til enhver tid opnår fuld udnyttelse af den sociale lovgivnings muligheder.

Der skal ydes fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, baseret på de senest offentliggjorte kvartalsstatistikker, og med bortfald af den eksisterende beløbsramme.

Hvis en arbejdsgiver nægter at ansætte anvist arbejdskraft, skal den anviste have en rimelig erstatning. Hvis en arbejdsgiver vedvarende nægter at modtage anvist arbejdskraft, skal anvisningen stoppes til den pågældende arbejdsgiver for et nærmere fastsat tidsrum.

Tvangsanvisning må ikke finde sted, såfremt det medfører bopælsflytning. Anvisning til skifteholdsarbejde kan ikke finde sted mod den arbejdssøgendes vilje.

Der kan ikke anvises arbejde til mindre betaling end den, der er gældende for det pågældende fagområde, baseret på de senest offentliggjorte kvartalsstatistikker.

Arbejdsgiverne må ikke have adgang til lister over arbejdssøgende.

UDDANNELSEN

SF vil arbejde for

- afskaffelse af mesterlæren
- fuld dækning for de faktiske leveomkostninger
- demokrati på uddannelsesstederne
- bedre boligforhold for de uddannelsessøgende

Samfundsudviklingen kræver, at der brydes med det traditionelle uddannelsesmønster – herunder mesterlæreprincippet.

Målet må være en uddannelse på højst 3 år, alt efter uddannelsens art. Egentlig kompetencegivende læretid må, gennem effektiv uddannelsesplanlægning, være kortest muligt. Uddannelsen bør foregå således, at lærlingen gradvis specialiserer sig ind i den ønskede uddannelsesretning. Uddannelsen må bestå af en basisuddannelse, faguddannelse og specialuddannelse.

Basisuddannelse: De praktiske og boglige uddannelser for 16-19-årige integreres mest muligt, så det gøres så let som muligt at skifte uddannelse. Alle unge – også de der vælger og får boglig uddannelse – skal gennemgå en praktisk basisuddannelse, der ligger deres senere uddannelse så nær som muligt. Man bør tilstræbe en almen og samfundsmæssig orientering i det pågældende erhvervsområde, kun afbrudt af korte praktikantophold. Ved udvælgelsen af praktikantsteder må der lægges vægt på, om disse kan tilfredsstille kravene om en alsidig uddannelse. Ligeledes må det være et krav, at virksomhederne har veluddannede instruktører. Basisuddannelsen bør fortrinsvis foregå på værkstedsskole eller lignende uddannelsessted.

Faguddannelse: Her gennemgår den uddannelsessøgende en uddybende erhvervsfaglig uddannelse, dels på værkstedsgulvet, dels på værkstedsskolen eller lignende uddannelsessted.

Specialuddannelse: Her indføres den uddannelsessøgende i stærkt specialiserede arbejdsprocesser, sammensat efter den enkeltes lyst og specielle anlæg.

Den tekniske udvikling indebærer, at det er nødvendigt at gennemgå en mere almen faglig uddannelse, som løbende kan revideres og udbygges.

Under hele uddannelsesforløbet må undervisningen ikke kun have karakter af fagligt indhold; den uddannelsessøgende må gives en almen viden. Undervisningen skal bygge på en række almene fag, fælles for alle uddannelsessøgende, samt en række valgfri fag, som ikke låser den uddannelsessøgende fast i det oprindeligt valgte uddannelsesområde og åbner mulighed for et senere erhvervsskifte. De, der

ønsker det, skal – uanset alder – på linje med eleverne på specialarbejderskolerne have mulighed for en videreuddannelse uden løntab – eller en helt ny uddannelse, teoretisk såvel som praktisk.

Løn- og boligforhold: Arbejdsformen, hvorefter den uddannelsessøgende bindes til mesteren, skal afskaffes. Finansieringen af lærlingeuddannelsen skal overtages af samfundet, og såvel i praktikantperioden som under skoleopholdet skal den uddannelsessøgende have en 100% pristalsreguleret uddannelsesløn, der kan dække de faktiske leveomkostninger og er ens for alle fag.

I forbindelse med værkstedsskolerne skal der oprettes kollegier, som samtidig må være åbne for andre uddannelsessøgende og ungarbejdere. Dette betyder dog ikke, at vi anser kollegieformen for en ideel eller endelig løsning.

Kursusbeviser: Svendepøver bør afskaffes. I stedet foretages løbende under hele uddannelsesforløbet prøver, der kan give en rettesnor for, hvor der især må sættes ind for den enkelte uddannelsessøgende. Ved uddannelsens afslutning modtager den uddannelsessøgende et bevis, som udelukkende godtgør, hvilken uddannelse der er gennemgået.

Uddannelsessteder: Værkstedsskolerne skal være spredt over hele landet, så uddannelsesmulighederne i videst mulige omfang bliver ensartede, uanset hvor i landet man bor. Dette kræver, at uddannelsen helt og holdent finansieres af staten.

Skolens demokrati: Alle, der arbejder på skolen, skal have del i beslutningerne. Dette sikres gennem valg til skoleråd, efter princippet et menneske, en stemme. Samtidig skal der løbende indkaldes til skolemøde.

Demokratiet på uddannelsesstedet skal ikke mindst sikre, at de uddannelsessøgende får en afgørende indflydelse på studieindholdet i basisuddannelsen. Desuden må man sikre, at den uddannelsessøgende skal have afgørende indflydelse på valg af praktiksted og godkendelse af dette for fremtiden. Skolerådet skal således have ret til at fratage en arbejdsgiver ret til at have elever.

Styring af de faglige uddannelser: Al uddannelse må henhøre under undervisningsministeriet.

Repræsentanter for uddannelsesstedernes styrende organ og faglærerne samt valgte tillidsmænd fra de uddannelsessøgende skal forestå den løbende kontrol med de faglige uddannelser gennem nedsættelse af landsdækkende udvalg. Disse skal have løbende kontakt med undervisningsministeriet og dermed udøve en påtaleret overfor minister og embedsmænd.

Principielt må vi fastholde, at nødvendige revisioner af uddannelsesregler og svendepøveregulativ ikke må udskydes under henvisning til de nye forsøgsuddannelser.

Iøvrigt må enhver form for uddannelse ses i en større sammenhæng. Ovenstående er kun en del af SFs ideer om en samlet uddannelsespolitik.

INTERNATIONALT SAMARBEJDE

SF vil arbejde for

- bekæmpelse af de multinationale selskaber
- større solidaritet med u-landene

Den industrielle udvikling, der finder sted med større og større hast, er en enorm udfordring for fagbevægelsen.

Målet for samarbejdet i fagbevægelsen i alle lande må være social tryghed, arbejde, frit valg af beskæftigelse, tryghed i beskæftigelsen og beskyttelse af liv og sundhed i al slags arbejde.

Den internationale fagbevægelse må være fælles i en aktionstilrettelæggelse mod de multinationale selskabers voksende magt, som medfører alvorlige følger for den internationale fagbevægelse. Disse selskaber har ingen forpligtelser overfor noget bestemt land og undgår enhver form for demokratisk kontrol og socialt ansvar.

Den faglige europæiske samarbejdsorganisation, som blev oprettet i 1972, er et naturligt skridt i det regionale samarbejde. Dette samarbejde må dog ikke betyde, at fagbevægelserne i de rige lande er sig selv nok. Lever de ikke op til deres internationale forpligtelser overfor og solidaritet med u-landene, vil de blive opfattet som systempassere for det kapitalistiske samfund.

De fattige lande har først og fremmest brug for støtte i kampen for retten til at organisere sig, og herunder faglig og juridisk bistand, men de har også i høj grad brug for økonomisk bistand.

Dansk fagbevægelse må arbejde aktivt for oprettelsen af en ny Internationale, der omfatter alle lande. Kun derigennem kan vi befri alverdens arbejdere fra undertrykkelse og tyranni.

SF har brug for dig — du har brug for SF!

Siden september 1971 er der påny arbejderflertal i det danske folketing: 88 S- og SF-mandater mod de borgerliges 87. Det er et spinkelt flertal — men derfor skal det alligevel bruges, mener SF.

Men skal det ske — og skal det spinkle flertal blive til et sikkert flertal for fremskridtspolitik, så må dets mest bevidste del, SF, styrkes afgørende.

Hovedparten af SFs mere end en kvart million vælgere er arbejdere og lønmodtagere. Men alt, alt for få af dem har hidtil været medlemmer af partiet.

Kom med i SF! Vær med til aktivt at udforme en politik efter de hovedretningslinjer vi har skitseret i dette faglige program. Og gør det nu! →

Gå ind i Socialistisk Folkeparti — nu!

Udfyld kuponen herunder — til medlemskab af SF, til abonnement på minavisen eller begge dele — klip den ud og læg den i nærmeste postkasse. Portoen ordner vi. Så sørger vi for det ønskede så snart kuponen er modtaget.

JEG ØNSKER (sæt X ved det ønskede)

- at blive medlem af Socialistisk Folkeparti
- abonnement på SF-dagbladet minavisen
1 måned   3 måneder   årsab.

(navn)

(stilling)

(evt. tlf.)

(adresse)

(postnr./ by

/

(fødselsdato)

*Bliv abonnent på SF-dagbladet **minavisen***

Hvad enten du vil være medlem af SF eller ej, så er den letteste måde at holde et vågent øje med partiet og den politiske udvikling at holde SFs dagblad.

minavisen er lille: bare på 8 sider om dagen. Men de udnyttes til gengæld fuldt ud til politiske nyheder, til stof der belyser arbejderbevægelsens og socialismens udvikling ude og hjemme.

Og så er det billigt: 16 kr. for en måned, 45 kr. for et kvartal og 150 kr. for et helt årsabonnement.

Bliv abonnent på minavisen. Og bliv det nu.

SOCIALISTISK FOLKEPARTI, Christiansborg, 1218 K

Telefon (01) 12 70 11

SF-dagbladet minavisen, Amagerbrogade 75-85, 2300 S

Telefon (01) 55 70 11

SF-dagbladet
minavisen

Amagerbrogade 75-85
2300 København S

Postbesørges
ufrankeret.
minavisen
betaler
porto

50

Reserveret postvæsenet

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk